

mirovne novosti

broj 1

februar/veljača 2011.

koalicija za REKOM

milijon potpisa za
REKOM

KOREKOM za REKOM

zabluda o REKOM-u

tranzicijska pravda u
Bosni i Hercegovini

kvekerski mirovni rad

Peace and Collabora-
tive Development
Network

u dosluhu i
neposluhu

piše:

Goran Bubalo
Catholic Relief Services
USCCB

impresum

uredništvo

Edita Čolo
Suzana Božić
Goran Bubalo

design

Dario Ambrožić

editor engleskog
jezika

Matthew Canfield

kontakt

info@mreza-mira.net
www.mreza-mira.net
tel: +387 33 617 573

Zadovoljstvo mi je predstaviti prvi broj Mirovnih novosti koji objavljuje Mreža za izgradnju mira, uz podršku tima projekta "Izaberimo mir zajedno".

Projekat "Izaberimo mir zajedno" za cilj ima pružiti podršku udruženjima žrtava rata u čitavoj BiH, te aktivno promoviranje pomirenja i ozdravljenje društva. Naše aktivnosti usmjerene su na dvije međusobno ispreplićuće ciljne skupine neovisno o etničkoj i nacionalnoj pripadnosti: osobe koje su tokom proteklog rata proživjele traumu i iskusile što je biti žrtva, te institucije koje svojim ovlastima mogu poboljšati njihov status u današnjem društvu. Projekat zajednički implementiraju CRS i Caritas Bk BiH uz finansiranje USAID-a.

Mreža za izgradnju mira je osnovana u februaru/veljači 2010. godine, i danas okuplja već preko 50 respektabilnih organizacija koje se bave mirovnim radom, sa tendencijom stalnog unapređenja svojih aktivnosti i rasta čitave Mreže. Mreža je zamišljena da bude sveobuhvatan mehanizam civilnog društva usmjeren ka obnovi kvalitete društvenog i ekonomskog života u BiH, kao i ka dugoročnom povećanju sposobnosti cijelog bh. društva da se ophodi s različitostima i sukobima na konstruktivan i nenasilan način. Cilj Mreže je stvoriti okvir za zajedničko, koordinirano djelovanje niza nevladinih organizacija, lokalne uprave i samouprave, poslovnog sektora, medija i državnih institucija.

Kroz svoj rad i konkretne aktivnosti Mreža pokriva slijedeća područja

javnih politika koje su prepoznate kao ključne za dugoročnu izgradnju mira u BiH: obrazovanje, sigurnost, regionalni razvoj, zaštita i promocija ljudskih i manjinskih prava, suočavanje s prošlošću i tranzicijska pravda, rodna ravnopravnost, kultura javnog dijaloga i demokracije, jačanje kapaciteta civilnog društva za izgradnju istinskog mira, vraćanje povjerenja među bh. narodima, konstruktivnije djelovanje na vladajuće političke strukture u BiH, i unapređenje suživota u BiH.

Na našoj stranici (www.mreza-mira.net) možete pronaći više informacija o Mreži, članicama i njihovim aktivnostima, Direktorij donatora, Mirovni kalendar, ali i brojne informacije o otvorenim pozivima za projekte, donatorima, treninzima, konferencijama, seminarima, a u pripremi je i resursno područje sa publikacijama i forumom koje će pomoći rad novih, ali i iskusnijih organizacija civilnog društva sa različitim područjima djelovanja.

Mirovne novosti su zamišljene kao dijaloški forum, u okviru kojeg će se u svakom broju diskutirati neka od ključnih mirovnih i pitanja civilnog društva u BiH. Mirovne novosti su otvorene za sve organizacije, i pozivamo vas da date svoj doprinos kroz članke i informacije, otvoreni smo za sve oblike saradnje, pišite nam.

Do skorog čitanja i viđenja,

Regionalna Komisija za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim kršenjima ljudskih prava na prostoru bivše SFRJ (REKOM)

Kada smo planirali izdavanje Mirovnih novosti ideja je bila da svaki broj bude tematski o određenim ključnim pitanjima izgradnje mira, gdje je prvi broj posvećen inicijativi REKOM. REKOM je regionalna inicijativa koja treba dati doprinos suočavanju sa prošlosti i razumijevanju ratova 1991 do 2001. godine. Koalicija za REKOM okuplja 1060 organizacija iz praktično svih post-jugoslovenskih zemalja, i kao takva je izvjesno najveća koalicija organizacija civilnog društva na ovim širim područjima. Ideja REKOM-a je veoma bitna, vjerovatno i ključna za neovisno utvrđivanje činjenica o ratnim dešavanjima, imajući u vidu da će zemlje koje su učestvovala u sukobu pojedinačno teško uraditi objektivnu analizu, prihvatljivu svima. Polazeći od činjenice da samo u Bosni i Hercegovini postoje tri nacionalne istorije, te zasebno viđenje istorije međunarodne zajednice, multipliciranje svega ovoga na regionalnom nivou dovoljno govori koliko je teško raditi na tom pitanju. Ali da li smo spremni čekati još 50 godina da nove generacije i neki novi (međunarodni?) istoričari napišu novu istoriju? Bojimo se da će to biti prekasno za svijet nas, jer iako će nas ekonomija izvjesno povezati, naslijeđe ratova će ostaviti rane koje će biti teško ili čak i nemoguće zacijeliti.

Ideja je bila da u Mirovnim Novostima otvorimo pitanja o REKOM-u, gdje izdajamo. Da li je REKOM inicijativa uopšte moguća zbog zakonskih okvira svih ovih zemalja, gdje bi parlamenti trebali prebaciti dio svojih nadležnosti regionalnoj komisiji? Da li bi to značilo međusobno priznavanje svih država nastalih na području bivše Jugoslavije, da li je to politički moguće (Kosovo, BiH, Srbija)? Kako uključiti srpska udruženja žrtava (ali i druga), koja u velikoj mjeri bojkotiraju REKOM? Mogu se čuti brojni prigovori o marginaliziranju bh. perspektive, organizacija i samog rata, iako je činjenica da su se najveća stradanja desila upravo ovde? Da li je projekt tranzicijske pravde UNDP-a oprečan ili se nadopunjava sa REKOM-om? Kako bismo vam sto objektivnije predstavili inicijativu REKOM zamolili smo nekoliko ključnih osoba koje prate REKOM da daju svoje komentare i mišljenja, dio kojih je objavljen ovde, a dio iz manje ili više objektivnih razloga nije bio u mogućnosti (ili pak nije želio) dati svoje komentare. Naš cilj nije presuđivanje, želimo da razgovaramo o ovom i drugim otvorenim pitanjima koja mogu dovesti do izgradnje dugoročnog mira i pomirenja.

u fokusu

piše:

Adis Šušnjar
PR KoREKOM BiH

udruženje BiH novinara i CIPP su koordinatori REKOM-a

koalicija za REKOM

Inicijativa za REKOM pokrenuta je u maju 2008. godine na Regionalnim konsultacijama sa žrtvama i članovima porodica žrtava. Učesnici ovih konsultacija podržali su inicijativu da se osnuje regionalna, međudržavna, nezavisna komisija s mandatom da utvrdi činjenice o svim žrtvama ratova 1991-2001. godine na prostoru bivše SFRJ. Oni su predložili okupljanje civilnog društva oko zagovaranja osnivanja REKOM-a. Na tragu ove preporuke, na Četvrtom regionalnom forumu u Prištini u oktobru 2008. godine osnovana je Koalicija za REKOM. U trenutku osnivanja Koalicija je imala 174 člana, a zaključno sa novembrom 2010. Koalicija uključuje 1060 članova.

Sedmi Forum za tranzicionu pravdu

Sedmi Forum za tranzicionu pravdu održan je 16-17.10.2010. u Zagrebu. Forum je otvorio predsjednik Republike Hrvatske, Ivo Josipović. U radu su učestvovali bivši predsjednik RH, Stipe Mesić, potpredsjednik Vlade RH, Slobodan Uzelac, te predstavnici Sabora i ministarstava RH, što su učesnici Koalicije ocijenili kao još jednu potvrdu političke podrške države Hrvatske Inicijativi za REKOM. U okviru plenarne sednice organizovano je javno slušanje žrtava i svedoka ratnih zločina. Osim plenuma, rad je or-

ganizovan u četiri radne grupe: za sastav i izbor članova REKOM-a, za ovlašćenja REKOM-a i odnos prema pravosuđu, za javno zagovaranje Inicijative i za ciljeve i zadatke REKOM-a. U grupi za ovlašćenja bilo je mišljenja da Statut REKOM-a treba da polazi od dobrovoljnog svedočenja žrtava i da obavezuje državne institucije u skladu sa zakonom. Bilo je primjedbi na izostavljanje genocida pri imenovanju krivičnih djela u nadležnosti REKOM-a. Predloženo je, i od svih učesnika plenarne sednice prihvaćeno, da se u Statutu ne navode konkretna krivična djela nego da Član 15. glasi: „Komisija utvrđuje činjenice u vezi sa krivičnim djelima protiv čovječnosti i protiv međunarodnog humanitarnog prava, kao i činjenice u vezi sa drugim teškim kršenjima ljudskih prava”. U toku su izmjene Nacrta Statuta REKOM-a prema primjedbama stavljenim na tekst od strane učesnika te radne grupe.

Grupa za javno zagovaranje vodila je živu raspravu o strategiji odnosa sa javnošću i dosadašnjim rezultatima. Kao prateća manifestacija Forumu, obe večeri je izvedena predstava „Generacija '91-95“ Zagrebačkog kazališta mladih, ZKM, koja je promovisala Inicijativu.

Inicijativa nema alternativu

„Inicijativa za osnivanje Region-

alne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima na području bivše Jugoslavije (REKOM) nema alternativu ukoliko želimo da nam djeca odrastaju bez straha i laži“, poručili su nedavno umjetnici iz BiH i Evrope, koji su gostovali u emisiji o Inicijativi za REKOM na BHT televiziji. Velika podrška najznačajnijih festivala u regiji, civilnog društva i udruženja porodica žrtava i pojedinaca (više od 1.000 članova), te značajna politička podrška predsjednika Srbije Borisa Tadića i Hrvatske Ive Josipovića, Parlamenta Crne Gore, te podrška Evropskog parlamenta, pokazuje da ova inicijativa zaista nema alternativu.

Više o 100 konsultacija o Inicijativi za REKOM u svima zemljama bivše Jugoslavije, izrada Nacrta Statuta REKOM-a, stvaranje atmosfere dijaloga, intenzivna promocija koja je glas porodica žrtava učinila snažnijim-najvažnijim aspekti posla koji je do sada urađen.

U BiH je energično rađeno na promociji i uvođenju Inicijative u javni prostor. Ovogodišnji 50. Međunarodni festival malih i eksperimentalnih scena u Sarajevu (MESS), 16-31.10.2010. bio je posvećen Inicijativi za REKOM. U Narodnom pozorištu u Sarajevu postavljen je info-punkt Inicijative za REKOM koji su opsluživali volon-

teri Inicijative za REKOM i MESS-a. Posjetioci su tu mogli da dobiju sve materijale i informacije u vezi sa Inicijativom za REKOM. U toku ovog renomiranog festivala podijeljeno je više stotina pristupnica i informativnih materijala o Inicijativi za REKOM, a potpise podrške dalo je 232 građana. Saopštenja MESS-a u vezi sa promocijom REKOM-a objavljivali su svi bitniji portali, štampa i TV. Vrlo vrijedna i značajna bila je i podrška gostujućih umjetnika Inicijativi za REKOM. Podržali su je laureat Festivala MESS, belgijski reditelj i

REKOM prezentacija na MESS-u

osnivač trupe „Needcompany“, Jan Lauwers, slovački režiser William Docolomansky, italijanski muzičar Arturo Annecchino, te makedonski glumac i direktor Albanskog teatra iz Skopja Bajrush Mjaku.

Inicijativa za REKOM promovisana je u sklopu još jedne bitne kulturne manifestacije, Filmskog festivala o ljudskim pravima „Pravoljudski“. U petak 12. novembra u 11 sati u kinu Meeting point posjetiocima je prezento-

umjetnici podržali REKOM
„želimo da nam djeca odrastu bez straha i laži“

najveći naponi tek slijede: 1. jun 2011. nacrt Statuta REKOM-a će biti predstavljen svim parlamentima u regiji

vana Inicijativa i prikazan je film o radu Koalicije. Dva dana pred početak "Pravoljudskog" festivala Inicijativa je predstavljena i u zgradi Evropske delegacije u BiH pred više od 30 predstavnika nevladinih organizacija, članica Mreže za izgradnju mira. Učesnici skupa pokazali su veliko interesovanje za Nacrt Statuta REKOM-a. Dogovoreno je da se u budućnosti organizuje rasprava o tom dokumentu, kako bi te NVO dale svoje prijedloge i mišljenja o njemu. Inicijativa je redovno istupala u javnosti putem saopštenja o konsultacijama, gostovanjima u medijima, priložima i emisijama na TV i slično.

Inicijativa za REKOM je 01.10.2010. postavila svoju stranicu na društvenoj mreži Facebook. Do sada ima više od 1000 registrovanih podržavalaca. Stranicu je administracija portala Facebook službeno ocenjenila sa 5,7 od 7 mogućih poena. Posećuju je uglavnom mladi ljudi iz čitavog regiona.

Inicijativa za REKOM početkom 2011. godine ulazi u završni i najvažniji period djelovanja. Najviše energije i hrabrosti trebaće upravo u narednim mjesecima. Završni VIII Forum o tranzicionoj pravdi biće organizovan u martu u Sarajevu. Pripreme za ovaj forum, na kojem se očekuje više od 300 gostiju, već je u pripremi. Forum koji je u prvom redu posvećen svjedočenjima žrtava, biće od izuzetne važnosti za čitavu Inicijativu. Nacrt Statuta REKOM-a, koji

će 1. juna biti predat svim parlamentima u regiji uz zahtjev za osnivanje Komisije, na ovom forumu biće predstavljen u konačnoj verziji. Takođe, za Forum se priprema i lifestreaming na Facebook-u, tj. audio prenos uživo čitavog toka Foruma.

Od marta 2010. vode se rasprave sa predstavnicima udruženja žrtava i logoraša, nevladinim organizacijama, pravnicima, sudijama i tužiocima, vjerskim zajednicama, umjetnicima i intelektualcima - o nacrtu Statuta. Na godišnjicu njegove prve verzije, brojni prijedlozi i primjedbe dobijeni u međuvremenu daće konačan oblik ovom dokumentu. Na proljeće kreće još jedan izuzetno važan posao: kampanja prikupljanja milion potpisa za REKOM. U čitavoj regiji tokom aprila i maja brojni volonteri u svim centrima prikupljaće potpise podrške osnivanju Komisije. Akciju prikupljanja potpisa vodiće Inicijativa mladih za ljudska prava iz Zagreba i Beograda. Akcija će biti praćena emitovanjem novog video spota, radijskim spotom, oglasima u štampanim medijima, 20 gostovanja pozorišnih predstava, 20 TV emisija o REKOM-u, brojnim prezentacijama Inicijative i drugim promotivnim događajima. Kad počne kampanja, pokrenuće se stranica na Twitter-u koja će iz dana u dan pratiti njen tok.

Preciznom opredjeljivanju ljudskih i finansijskih resursa za ovu kampanju pomoći će široko ispitivanje javnog mnjenja koje će da bude sprovedeno u januaru i februaru

2011. Kako bi dobili političku podršku za osnivanje Komisije, neophodan je proces javnog zagovaranja/lobiranja za Inicijativu kod predstavnika vlasti i političkih partija. Ovaj proces je već počeo i trajaće sve do predaje nacrtu Statuta parlamentima. U Bosni i Hercegovini prije Foruma će se održati još dvije nacionalne konsultacije o Nacrtu Statuta REKOM sa nevladinim udruženjima i udruženjima porodica žrtava rata, krajem januara.

Svi poslovi do sada, a očekujemo da takvi budu i ovi pred nama, izazov su i u velikoj mjeri izlet u nepoznato. Što više pojedinaca i organizacija podrži Inicijativu, ona će biti jača i postaće siguran garant ozdravljenja društva na ovim prostorima. Inicijativa je postala civilizacijsko pitanje. Teško je da bilo koji normalan i dobronamjeran čovjek može da bude protiv nje. Potrebna je zbog budućnosti sviju nas, da se zna, da se ne zaboravi, da se ne ponovi. Pridružite se.

Za više informacija o trenutnim aktivnostima Koalicije za REKOM www.zarekom.org i uključite se na otvorenu raspravu na našem forumu na tom sajtu. Takođe, potražite nas na Facebook-u, na stranici Za rekom Për KOMRA For Recom.

podržimo inicijativu, samo tako ćemo postići ozdravljenje društva

piše:
**Inicijativa mladih
za ljudska prava**

**suđenje pred Haškim
tribunalom i do-
maćim sudovima
jedino su pravno
sredstvo za utvrđi-
vanje krivične
odgovornosti za
počinjene ratne
zločine**

**međunarodna
komisija za REKOM
je jedini način za
stvaranje čin-
jeničnog zapisa o
svemu što se desilo
u oružanim suko-
bima na prostoru
bivše SFRJ**

**milijon potpisa za
REKOM**

“Ne možemo zamisliti dobronamernog čoveka kojem bi ovakav cilj bio neprihvatljiv ili nepoželjan“, kaže se u jednoj od poruka koalicije više od 1.000 udruženja žrtava, nestalih, veterana, logoraša, novinara, manjinskih zajednica i organizacija za ljudska prava sa prostora bivše SFRJ. Cilj je osnivanje REKOM-a, Regionalne komisije koja treba da utvrdi činjenice o ratnim zločinima i drugim teškim kršenjima ljudskih prava počinjenim na području nekadašnje SFRJ od 1991. do 2001. godine.

Deset godina od prestanka svih oružanih sukoba na tlu bivše SFRJ, ni u jednoj post-ju-goslovenskoj državi nije dovršen popis ubijenih u ratu. Glasovi žrtava se u javnosti retko čuju, a brojevima ubijenih i stradalih često se licitira i manipuliše u političke svrhe. Više od 15.000 osoba i dalje se vode kao nestale. Rasvetljavanje njihove sudbine teče sporo, uz manjak političke volje.

Ovi i mnogi drugi razlozi naveli su udruženja i pojedinci svih nacija i vera sa prostora bivše SFRJ, okupljene u Koaliciji za REKOM, da zagovaraju stvaranje nezavisne međudržavne komisije koja treba da utvrdi činjenice o proteklim ratnim zbivanjima. Iako su suđenja

pred Haškim tribunalom i domaćim sudovima jedino pravno sredstvo za utvrđivanje individualne krivične odgovornosti za počinjene ratne zločine, nisu dovoljna za stvaranje činjeničnog zapisa o svemu što se desilo u oružanim sukobima na prostoru bivše SFRJ. Komisija će održavanjem javnih slušanja ispovesti žrtava pomoći da se u regionu čuje njihov glas, i da se na taj način javnost podstakne na saosećanje, poštovanje i solidarnost sa žrtvama iz svih etničkih skupina.

U okviru javnog zagovaranja osnivanja REKOM-a tokom aprila i maja meseca u svim zemljama naslednicama SFRJ prikupljaće se milion potpisa podrške REKOM-u. Ovo će biti prva velika inicijativa pokrenuta i sprovedena sinhronizovano u svih sedam država naslednica SFRJ, od kraja oružanih sukoba.

Nadamo se da će svi dobronamerni ljudi potpisom podržati inicijativu koja može da pomogne da se vrati dostojanstvo žrtvama i njihovim porodicama, utvrdi sudbina nestalih i konačno, činjenice o ratnim zločinima.

REKOM i kampanju skupljanja potpisa podržali su mnogi mladi ljudi u regionu, koji će biti nosioci kampanje. Po prvi put će hiljade volontera u celom regionu raditi na ostvarenju veoma važnog zajedničkog cilja. Takođe, prvi put će na regional-

nom nivou biti mobilisan tako veliki broj građana i građanki. Njihovi simbolični potpisi biće važan pokazatelj koliko ljudi želi osnivanje REKOM-a.

Potpisi će 1. juna ove godine biti predati svim parlamentima u regionu, kojima će biti podnet Statut komisije.

U svom završnom izveštaju, REKOM bi trebalo da sačini popis ubijenih i nestalih, logora i drugih mesta zatvaranja, kao i popis masovnih grobnica. REKOM su dosad podržali predsednici Hrvatske i Srbije Ivo Josipović i Boris Tadić,

*festival "Pravoljudski"
mladi aktivisti na djelu*

Skupština Crne Gore, Evropska komisija i Evropski parlament, kao i brojne javne ličnosti u regionu.

Iako nije moguće dobiti službene komentare koji bi bili zajednički stav svih srpskih udruženja žrtava, tekst koji je napisan od Obrada Bubića, Savez logoraša Republike Srpske, je veoma reprezentativan i dobro govori o sentimentu ove populacije prema inicijativi REKOM.

Mi smo poodavno na predsjedništvu SLRS-a donijeli odluku da zbog javnih nastupa gospođe Nataše Kandić nećemo sarađivati sa institucijom na čijem čelu je osoba koja "baca" drvlje i kamenje na Srbe i koja otvoreno govori da su Srbi jedini krivci za sva dešavanja u proteklom ratu. Gospođa Kandić nikada nije našla za vrijedno da spomene bar jednu srpsku žrtvu koja je čin terora i zločina druga dva naroda u BiH. Poklanja se senima muslimanskih i hrvatskih žrtava, plače nad grobovima Muslimana koje smatra najvećim, a možda i jednim žrtvama minulog građanskog rata u BiH, dok se nikad nije udostojila da javno kaže da su žrtve rata i Srbi. Naprotiv, ona nas osuđuje, i poput Muslimana smatra nas krivcima za sve.

Mi nikad nismo poricali da je bilo zločina od strane Srba nad druga dva naroda, i nikad nismo rekli da počinioce tih zločina ne treba osuđivati. I sami osuđujemo zločin, pa ma ko ga napravio. Željno očekujemo trenutak kada će se definitivno odrediti karakter minulog rata, i trenutak kad će se reći da je žrtava bilo na sve tri zaraćene strane.

Sve do tog momenta na ovim ukletim bh. prostorima živjeće mržnja koja kao rak razara bh. tkivo, a o pomirenju, suživotu i slozi se neće moći govoriti kao o kategoriji razumnih ljudi koji sami sebi i pokolenjima koja dolaze žele dobro.

Gospođa Kandić nikada nije našla za vrijedno da spomene bar jednu srpsku žrtvu

piše:

Sonja Garić

Centar za građansku
suradnju

**REKOM je u svom
pristupu pogrešno
postavljen u startu**

KOREKOM za REKOM

Potpisivanjem pristupnice 31.01.2009. godine Centar za građansku suradnju (CGS) Livno kojeg sam zastupala ja, je postao aktivan član Koalicije za REKOM do 05.03.2010. Glavni motiv za pristupanje i podržavanje ove pozitivne inicijative je bila njena usmjerenost na utvrđivanje činjenica i razjašnjavanje nemilih događanja u predprošlom desetljeću koji nam predstavljaju teret i kamen spoticanja u kreiranju bolje budućnosti i pravednijeg društva na ovim prostorima.

Iako su cijelu inicijativu pokrenule tri organizacije: Fond za humanitarno pravo iz Beograda, Dokumenta iz Zagreba i Istraživačko dokumentacioni centar iz Sarajeva, Fond za humanitarno pravo, kojeg zastupa Nataša Kandić je odgovoran za financijsko poslovanje i upravljanje projektom "Jačanje podrške za regionalno post-konfliktno traženje i kazivanje istine na zapadnom Balkanu" unutar kojeg je pokrenut proces za uspostavljanje Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim kršenjima ljudskih prava na prostoru bivše SFRJ (REKOM). Zapravo smatram da je sam pristup u realizaciji projekta, tj. vođenju procesa krivo postavljen u startu. Pošto projekat podrazumijeva upravljanje procesima unutar i između formi-

ranih koalicija u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Hrvatskoj, Kosovu, Makedoniji, Sloveniji i Srbiji, u samom startu su trebali biti definirani odnosi unutar državnih i međudržavnih koalicija, koji nažalost nisu bili definirani, što je predstavljalo stalno prisutni problem svim stranama uključenim u proces, a posebno Fondu za humanitarno pravo i Dokumenti (implementatorima), kao i Koordinancijskom Vijeću zaduženom za donošenje odluka.

Također smatram da bi dobro planirane medijske kampanje i mobiliziranje šire javnosti putem medija imale puno veći učinak na kreiranje svijesti javnosti o potrebi formiranja REKOM-a u zemljama na prostoru bivše SFRJ, nego organiziranje konzultacija s udruženjima žrtava i organizacijama civilnog društva. Upoznata sam i s činjenicom da je planirana i medijska kampanja, no nažalost u medijima u Bosni i Hercegovini se o inicijativama Koalicije za REKOM mogu čuti samo negativna prepucavanja koja se događaju vezano za pristupanje/istupanje pojedinaca ili organizacija u cijelu inicijativu, što svakako nije dobro.

Bez obzira na sve probleme, nesuglasice i poteškoće, svim kolegama koji su uključeni u ovu pozitivnu inicijativu želim puno uspjeha na zajedničkom putu u kreiranju pravednijeg društva i svjetlije budućnosti za generacije koje dolaze.

zablude o REKOM-u

Uspostaviti komisiju za utvrđivanje činjenica o stradanju ljudi - u načelu to veoma dobro zvuči i protiv toga bi mogli biti samo oni koji su počinili ili podržavali ratne zločine.

Međutim, da li je komisija dobro rješenje za države nastale raspadom Jugoslavije? Ipak one nisu "treći svijet" gdje su do sada komisije uglavnom osnivane. Ove zemlje kulturološki i, što je posebno bitno, pravno pripadaju modernim zapadnim društvima. Pravosudni procesi ovdje jednostavno nemaju alternativu i komisije tu mogu više štetiti nego donijeti konkretnu korist.

Komisije se formiraju na određeno vrijeme i rade u ograničenim kapacitetima. Rezultati njenog rada neće žrtvama pružiti nadoknadu niti će ikog zatvoriti iza rešetaka. Krajnji proizvod svake komisije je izvještaj sa preporukama i sve ostalo služi samo da se taj izvještaj i preporuke sačine.

Još je Winston Churchill rekao da ako ne želiš da se neki problem riješi onda uspostavi komisiju. Regionalna komisija koju neke nevladine organizacije iz Beograda i Zagreba zagovaraju su u dobroj mjeri u funkciji podvlačenja crte na tragična ratna dešavanja u državama nastalim na tlu bivše Jugoslavije. Nakon

što bi se eventualno uspostavila nekakva komisija i podnijela izvještaj to bi značilo da vlasti u tim državama koje su nastavile baštiniti ono što su njihovi prethodnici stvorili, između ostalog, čineći i brojne ratne zločine, mogu okrenuti novi list i dignuta čela zakoračiti u Evropu. Prestala bi potreba da se na druge, sistematičnije i konkretnije, načine bave ratnim zločinima i zbrinjavanjem žrtava. Ionako mali pravosudni kapaciteti u tu svrhu bi još više otanjili, a žrtve bi se jednom za svagda učutkale, na sve njihove zahtjeve mogli bi im odgovoriti "pa imali ste komisiju". To se nekako i centrima moći u Evropi čini najprikladnije i najjeftinije rješenje, svo zlo koje se dešavalo i teška kršenja ljudskih prava sakriti pod tepih sačinjen od izvještaja komisije. Stoga i jesu podržali projekat tri nevladine organizacije iz Beograda, Zagreba i Sarajeva.

Sarajevska organizacija Istraživačko-dokumentacioni centar (IDC) nije se pridružila koaliciji koja je formirana 2008. godine od strane preostale dvije organizacije, Fonda za humanitarno pravo iz Beograda i Dokumenta iz Zagreba. Ta koalicija je neformalna i nema nikakvu posebnu funkciju osim da osigura privid masovnosti podrške ideji da se formira komisija. Potpunu kontrolu nad projektom ima Fond za humanitarno pravo Beograd (FHP), nad kojim opet potpunu kontrolu ima direktorica Nataša Kandić. Dio odluka, ali isključivo za Hrvatsku, samostalno donosi di-

piše:

Edin Ramulić

Udruženje "Izvor"
Prijevod

**Još je Winston Churchill
rekao da ako ne želiš da
se neki problem riješi
onda uspostavi komisiju**

članstvo organizacija koje okupljaju žrtve nikada nije ni čulo za REKOM

komisija ne može samostalno bez tužilaštva prikupljati dokaze i saslušavati svjedoke

rektorica Dokumenta iz Zagreba i tu se upravljanje koalicijom izvršava. Postoji tzv. koordinacijsko vijeće koalicije (u kojem sam i ja mjesec dana bio član, pa istupio) i koje ni o čemu ne odlučuje nego se tamo uglavnom dopunjuju prijedlozi direktorice FHP-a. U to koordinacijsko vijeće niko nije biran nego su se tamo svi našli po pozivu neke od tri organizacije koje su kreirale projekat REKOM-a. Koalicija nema svoj račun, nije registrovana kao takva i nema formalno nikakav značaj, sve se odvija preko računa i infrastrukture Fonda za humanitarno pravo iz Beograda koje odlučuje o načinu trošenja budžeta i zapošljava brojno osoblje. Istupanjem IDC-a iz Sarajeva projekat je potpuno prešao u ruke direktorice FHP-a iz Beograda. Ona je u dvije godine promijenila nekoliko garnitura koordinatorskih organizacija u Bosni i Hercegovini, ali je svejedno ta inicijativa bila i ostala na marginama. Niti u regionu situacija nije mnogo bolja i projekat na životu održava isključivo ogromna količina novca koja se upumpava iz različitih fondova u Evropi.

Da se osvrnemo na neke zablude o REKOM-u koje se uporno ponavljaju kao mantra.

Podršku REKOM-u je dalo više od 1000 organizacija i pojedinaca

Koliko su te organizacije zaista zainteresovane za uspostavu komisije pokazao bi odziv na sastanak za koji im FHP ne bi isplatio

putne troškove i osigurao smještaj u skupom hotelu. Niko se tada ne bi odazvao ili bi to učinila šačica vjernih pristaša Nataše Kandić. Članstvo organizacija koje okupljaju žrtve nikada nije ni čulo za REKOM osim njihovih predstavnika koji su odlazili na atraktivne destinacije gdje su održavani forumi. Nakon što bi potpisali pristupnicu koaliciji, te organizacije i pojedince kasnije niti je ko obavještavao niti šta pitao.

REKOM može da pomogne tužilaštvima za ratne zločine

Zakoni o krivičnom postupku jasno propisuju procedure kod saslušavanja svjedoka i načine prikupljanja dokaza. Komisija to ne može osigurati osim ako ne kani angažovati te iste tužioce. Sa druge strane svjedoci su ionako do sada saslušavani bezbroj puta od neformalnih tijela i pojedinaca da bi svako novo saslušanje prije svjedočenja u sudnici bilo dodatni problem i za svjedoka i za tužilaštvo. Dalje, komisija ne može pružiti nikakvu zaštitu svjedocima koje saslušavaju, ne mogu to čak ni sudovi u dovoljnoj mjeri ali komisije nikako. Komisija ne može kao sud imati dovoljno izgrađenih mehanizama da se zaštiti od lažnih svjedočenja i netačnih podataka. Ne može osigurati pravičnu odbranu svima onima koji će se u iskazima žrtava proglasiti odgovornim. Naivno je očekivati da će se i njima pružiti šansa za saslušanje, jer će ljudi

biti prestravljeni i nedostupni ukoliko ih neko dovodi u vezu sa zločinima. Komisija bi u tom slučaju morala u izvještajima i prikupljenim dokazima izostaviti imena počinitelaca, a onda se postavlja pitanje smisla saslušanja žrtava. Prikupljanje novih dokaza neće pomoći tužilaštvima, jer su oni ionako zatrpani predmetima koje ne mogu riješiti jer nemaju dovoljno kapaciteta za to. I na kraju, nepostojanje dovoljno prikupljenih činjenica o nekom događaju bi kasnije moglo biti tumačeno da se taj događaj nije ni desio, a što je u praktičnom radu komisije itekako moguće u ograničenom vremenskom intervalu i sa ograničenim brojem ljudi koji će provoditi istrage i saslušanja.

Komisija može da izgradi registar žrtava i ljudskih gubitaka

Rad komisije se teško može uskladiti sa zakonima o zaštiti ličnih podataka koji jasno propisuju ko može prikupljati i na koji način upotrebljavati podatke. Komisija u vremenski ograničenom periodu ne može osigurati jednak pristup svim žrtvama, naročito onima koje su protjerane u druge države i na druge kontinente. Tehnički komisija bez obzira koliko podršku imala od vlada ne može osigurati u svakom mjestu kancelarije ili mobilne timove koji bi kontinuirano prikupljali podatke. A bez toga svaki posao na

utvrđivanju činjenica, čak i bazični popis žrtava, ne može biti obavljen do kraja, jer će uvijek biti žrtava (ili njihovih porodica) koje neće biti obaviještene ili iz drugih razloga neće biti uključene. Primjera radi, još uvijek sve porodice nestalih nisu dale uzorak krvi iako se na prikupljanju radi više od decenije. Jedan dio žrtava neće htjeti surađivati, drugi neće u početku razumjeti njen rad, pa bi se stvorili cijeli teritorijalni džepovi u radu komisije gdje bi popis žrtava potpuno izostao. Sadašnji stav organizacija koje okupljaju srpske žrtve i porodice žrtava u Republici Srpskoj je takav da bi mogli bojkotirati rad komisije ukoliko se ona eventualno i uspostavi. Sjetimo se samo prvih godina rada Tribunala u Hagu.

Javno saslušanje žrtava

Tu bi komisija mogla nanijeti najveću štetu upravo onima za koje se koalicija najviše zalaže. Selektivni pristup žrtvama stvara kod onih koji nisu izabrani dodatne frustracije, a činjenica je da ne mogu baš svi dobiti priliku da ih neko javno sluša. Pričanje žrtava o onom što im se desilo vraća ih ponovo punom snagom u njihovu traumu i veoma je opasno po njihovu psihu izlagati ih javnosti pa poslije ostaviti da se sami nose sa tim. Ne očekuje se valjda da će preko noći niknuti trauma centri i prihvatiti sve žrtve koje se izlože javnosti

prikupljanje novih dokaza neće pomoći tužilaštvima - jer su zatrpani predmetima koje ne mogu riješiti

javno saslušanje može žrtvama nanijeti veću štetu

regionalni pristup koji je u osnovi REKOM-a posebna je prepreka da se komisija uopšte uspostavi

sa svojom traumom. Zatim tu se javlja i problem pariteta žrtava koje će javno govoriti. Kada se vodi računa o, recimo, nacionalnom ili spolnom paritetu onda se neizbježno ide na štetu brojnije populacije među žrtvama.

Regionalni pristup koji je u osnovi projekta REKOM-a posebna je prepreka da se komisija uopšte uspostavi. Nemoguće je očekivati da će do juna ove godine Srbija i Bosna i Hercegovina priznati Kosovo i da će onda svi zajedno da formiraju REKOM. Ali to i nije nikada bio cilj projekta REKOM. Cilj je bio organizovati konsultativni proces i taj cilj je u potpunosti ispunjen. Održano je na stotine konferencija, foruma, sastanaka uz punu logistiku za učesnike. Slijedeći cilj je prikupiti milion potpisa i za taj pokušaj će se uposliti stotine aktivista iz organizacija koje okupljaju mlade. I napokon, glavni cilj je pisanje statuta REKOM-a gdje je angažovana grupa eksperata. Statut koji se trenutno diskutira u zatvorenim krugovima (autoru teksta nije bio dostupan osim petominutnog čitanja u pauzi jedne konferencije) sadrži standardne članove preuzete direktno iz statuta drugih komisija i neke kontroverze kao što je vremenski period u kojem su zahvaćene i osamdesete a ne devedesete godine prošlog vijeka kada su se stvarno dešavali sukobi na prostoru bivše Jugoslavije. U tom slučaju postavlja se pitanje zašto nisu uzeti u obzir događaji iz, recimo,

1950. godine kada je režim krvavo ugušio tzv. Cazinsku bunu u sjeverozapadnom dijelu BiH. Ili zašto se onda nije zahvatio i Drugi svjetski rat jer su brojne činjenice iz tog perioda ostale neutvrđene. Presudila je vjerovatno slabost Nataše Kandić prema događajima u Kosovu, ali taj projekat ionako pati od brojnih njenih slabosti. Prije svega zbog njene neupućenosti u komplikovane odnose među žrtvama, narodima, organizacijama i institucijama u regionu. Tu je neupućenost grubo demonstrirala izbacujući sa konferencije u Sarajevu Mitropolita Crnogorske pravoslavne crkve iako mu je prethodno uputila poziv da dođe. Tu grubost sam osjetio i ja kada je javno u TV emisiji izjavila da pošto sam ja žrtva ja nemam odgovornosti za ono što pričam. Dakle, nisam uračunljiv. Tako ona tretira žrtve za koje se naoko zalaže. Žrtve su pogodne samo za sesije "žrtve govore", a ako komentarišu, predlažu, negoduju, e, onda su neuračunljivi.

Cilj projekta REKOM nije, dakle, uspostaviti komisiju nego je cilj debata, izrada modela i skupljanje potpisa. Priznaćete da je tri i pol miliona eura ipak malo previše za jedan statut i peticiju.

tranzicijska pravda u BiH

Petnaest godina nakon konflikta u Bosni i Hercegovini, koji je trajao od 1992. do 1995. godine, veliki broj žrtava i dalje često nailazi na pravne i društvene poteškoće i izazove u pristupu pravdi uprkos mnogim inicijativama i naporima koji su pokrenuti nakon završetka rata.

Nedavno istraživanje javnog mnijenja Razvojnog programa Ujedinjenih nacija u Bosni i Hercegovini (UNDP BiH) pokazalo je veliko nepovjerenje u pravosudne institucije kao i da su pitanja povjerenja, spremnosti na pomirenje i potrebe promoviranja aktivnosti organizacija civilnog društva tijesno povezana u BiH javnosti.

Tranzicijska pravda, nova disciplina na polju ljudskih prava, kombinuje mehanizme i pristupe u suočavanju sa prošlošću u društvima koja su pogođena konfliktima širokih razmjera. Sama suđenja za ratne zločine često ne mogu otkloniti ili ublažiti posljedice trauma koje ostavlja konflikt. Namjera tranzicijske pravde je kombinovanje sudske reakcije, tačnije krivične pravde, i nepravosudnih mehanizama kao što su kazivanje istine, reparacije i institucionalne reforme u postizanju krajnjeg cilja uspostavljanja pravde i vladavine zakona u određenom društvu.

Svrha krivične pravde je utvrdi-

vanje odgovornosti pojedinaca posebno onih koji su odgovorni za kršenja ljudskih prava i ratne zločine. Mehanizam kazivanja istine se najčešće implementira putem komisija za istinu koje imaju zadatak da utvrde činjenice i istinu o događajima u prošlosti, dok reparacije predstavljaju oblik materijalne i nematerijalne kompenzacije žrtvama za pretrpljene gubitke. U svjetlu potencijalnih kršenja ljudskih prava počinjenih tokom konflikta, institucionalne reforme uključuju specifične provjere osoba koje su zaposlene u vladinim institucijama da bi se utvrdilo da li te osobe, imajući u vidu njihovo ponašanje u toku konflikta, ispunjavaju visok nivo profesionalnih standarda. Takođe, one podrazumjevaju tehničku i obrazovnu pomoć pravnom sistemu kako bi se osposobio za podršku tranzicijskoj pravdi.

Tokom 2007. godine, UNDP BiH započeo je program podrške domaćim kapacitetima tranzicijske pravde u zemlji i time postavio temelje za program Pristup pravdi: Suočavanje s prošlošću i izgradnja povjerenja za budućnost pokrenut 2009. godine sa ciljem pružanja pomoći Ministarstvu pravde BiH i Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH u izradi državne strategije na polju tranzicijske pravde i povećanju povjerenja u državni pravni sistem. Program se sastoji od dvije komponente.

Prva komponenta nazvana Tranzicijska pravda ima za cilj

Projekat pristup pravdi: suočavanje sa prošlošću i izgradnja povjerenja za budućnost

formirana je ekspert-ska radna grupa želimo izraditi državnu strategiju na polju tranzicijske pravde i povećati povjerenje u pravni sistem

dva fokusa:
1. obezbjediti tehničku i savjetodavnu podršku ekspertnoj radnoj grupi
2. izgraditi, ojačati povjerenje u pravosudne institucije i osigurati bolji pristup pravdi svim građanima

obezbjediti tehničku i savjetodavnu podršku Ekspertnoj radnoj grupi koju je Vijeće ministara BiH zadužilo da napravi nacrt državne strategije na polju tranzicijske pravde. Kako bi se ovo sprovelo, UNDP BiH je uspostavio Sekretarijat čiji zadatak je da osigura podršku u postizanju dosljednosti i koherentnosti ovog kompleksnog i izazovnog procesa. Ekspertna radna grupa, koju čini 15 predstavnika svih nivoa vlasti i civilnog društva, je uključena u intenzivne konsultacije i sastanke na unapređenju ključnih stubova strategije: kazivanje istine, reparacije i memorijali, te institucionalna reforma. Ovim diskusijama također prisustvuju predstavnici svih relevantnih organa vlasti i nevladinih organizacija koji djeluju u oblasti tranzicijske pravde, a njihovo učešće je ključno za uspjeh programa. Krajnji cilj aktivnosti je usvajanje strategije od strane Vijeća ministara BiH, entitetskih vlada i vlade Brčko distrikta kako bi se osigurala nesmetana implementacija njenih mehanizama.

Izgradnja povjerenja, druga komponente programa, koja se realizira putem partnerstva sa Ministarstvom pravde BiH i Visokim sudskim i tužilačkim vijećem, ima dva cilja i to jačanje povjerenja u pravosudne institucije i osiguravanje boljeg pristupa pravdi svim građanima. Angažman organizacija civilnog društva u ovom procesu je od izuzetnog značaja jer one predstavljaju, u konačnici, vezu između sudova i zajednice. Tokom trajanja pro-

grama, fokus će biti na jačanju kapaciteta sudova i tužilaštava za komuniciranje sa javnošću, povećanju javne svijesti putem informativnih kampanja, te unapređenju sistema besplatne pravne pomoći kako bi ona, pod istim uslovima za sve građane, bila dostupna svima onima koji takvu pomoć trebaju.

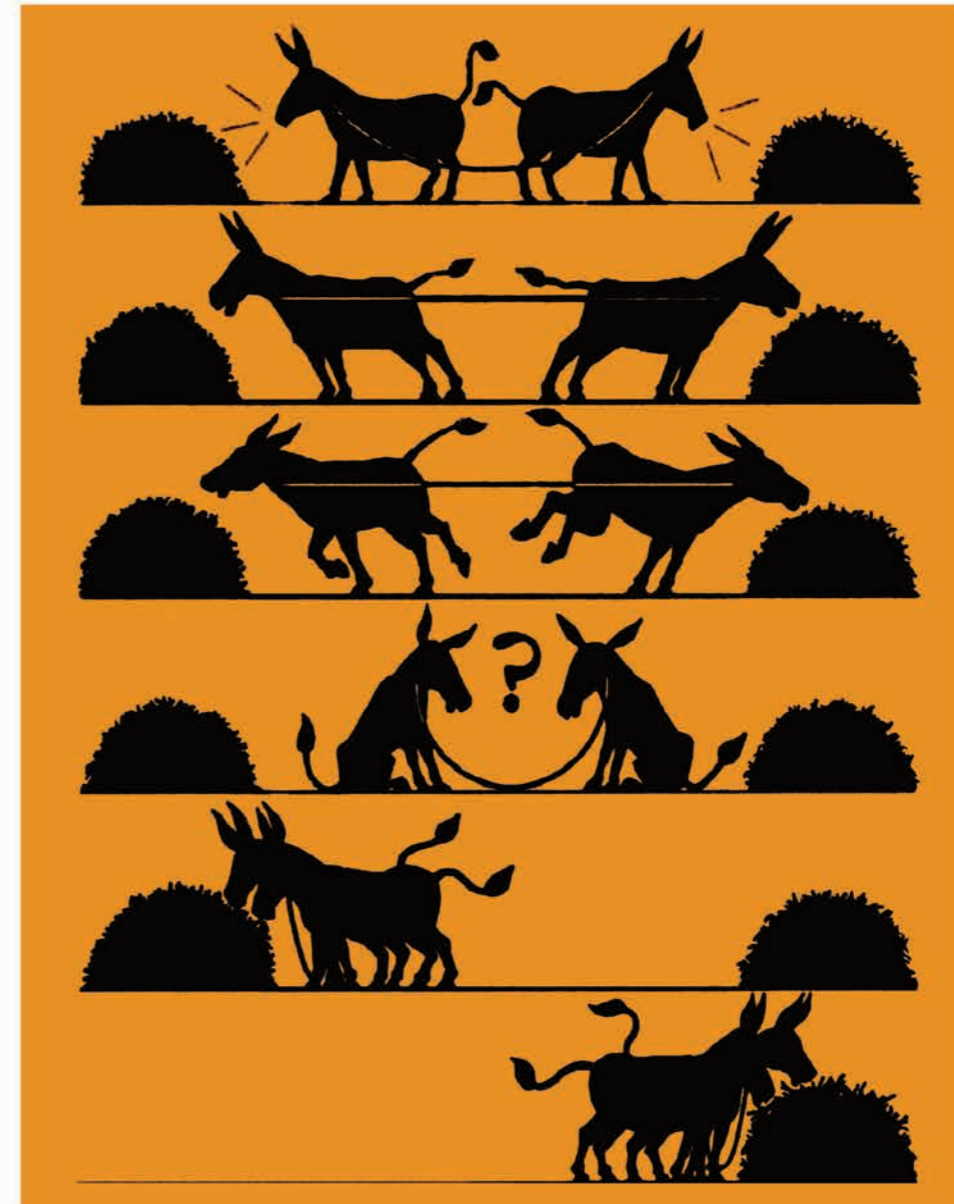
Pored toga, poseban akcenat je stavljen na segment organizacija civilnog društva odnosno njihovo veće uključivanje u polje tranzicijske pravde i pristupa pravdi putem izgradnje odgovarajućih modela aktivnog učešća kao i razvijanjem njihovih kapaciteta. Obje komponente programa UNDP BiH imaju zajedničke ciljeve osiguravanja boljeg poštivanja ljudskih prava i ispunjavanje garantiranih prava ugroženih kategorija društva.

Iako se može steći utisak da postoji određena formula u implementaciji koncepta tranzicijske pravde, ne postoji univerzalan metod jer je svako društvo specifično. Potreban je širok pristup svim segmentima društva kako bi se osiguralo da su sve preduzete aktivnosti u okviru ovog koncepta efektivne i uspješne. Stoga su, i vladine institucije i organizacije civilnog društva zadužene i imaju odgovornost za rješavanje pitanja u vezi suočavanja s prošlošću i postavljanja temelja za bolje sutra svih građana.

Više informacija o projektu UNDP BiH na www.undp.ba

'Dvije mazge' Pouka za narode

Suradnja
je bolja nego sukob
www.quaker.org.uk

piše:
Alan Pleydell

Alan Pleydell je od 1991. do 2009. godine bio koordinator kvekerskih mirovnih napora u post-jugoslavenskim zemljama, a zadnjih godina je konsultant na lokalnim i regionalnim aktivnostima na izgradnji mira inspirisanoj kvekerskim vrijednostima

**kvekerski mirovni rad u
post-jugoslavenskim zemljama:
1991-2009 i danas**

Kada je rat izbio 1991. godine, mnogi su Kvekeri, kao i ostali, reagirali nevjericom i bili zbunjeni na izgled iznenadnim klizanjem u ekstremizam i nasilje. Pitali smo se što smo praktično mogli učiniti u potpori lokalnim glasovima koji su pozivali na razum i suzdržanost, a čija je izolacija ubrzano rasla.

počeci rada

To što smo mogli učiniti tamo i tada, bilo je stupiti u kontakt sa tim glasovima - u Sloveniji, Hrvatskoj i Srbiji - nudeći običnu ljudsku solidarnost i tek znake finansijske podrške, kako bi održali prijateljske kontakte sa različitim područjima. Telefonske linije su bile presječene - sjetite se da je to bilo tek na početku elektronskog doba i gotovo nitko nije znao ništa o tome, pa je u to vrijeme pomoć u susretima na neutralnom terenu u Mađarskoj, ili pomoć u nabavljanju primitivnih kompjutera i modema, bila glavni prioritet.

tačke rasta

Od tada, kontakti i obaveze su rasli kako smo tražili različite načine na koje možemo biti od pomoći - uvijek vođeni savjetima i

iskustvima lokalnih osoba, koje su, očigledno, već bile vrlo efikasne u svojim odgovorima i u oporbi duhu nasilja. Ako bi nas pitali, mi bismo govorili o perspektivama i o iskustvima izvana koja bi mogla biti korisna. Tokom daljih godina druženja, naši prijatelji su nam rekli da je to bila razlika koja je donijela prevagu - bilo je toliko drugih stranaca tokom tih godina, a i kasnije, koji su, kao ovisnici, govorili o nekim sigurnim rješenjima i o tome šta je bilo pogrešno urađeno i šta svakako treba raditi.

Mnogi individualni Kvekeri, djelujući na vlastitu inicijativu, pridružili su se volonterskim konvojima za slanje materijalne pomoći raseljenim osobama. Drugi su posjećivali mirovne centre koji su osnovani u Beogradu i Zagrebu i Osijeku - kako bi ostvarili lični kontakt i saznali što bi moglo pomoći onima u središtu svih ovih dešavanja. Tokom prve tri godine, dvije do tri osobe iz Quaker Peace and Service (danas Quaker Peace and Social Witness) su posjećivale i produbljivale kontakte, kako bi saznale više o stvarnoj situaciji na terenu. Slijedili su mali grantovi za različite lokalne mirovne inicijative - kao što su Žene u crnom u Beogradu, ili pakrački volonterski projekat u istočnoj Hrvatskoj - pionirske saradničke akcije na rekonstrukciji gdje su obje strane saradivale duž linije ragničenja. Slali smo grupe volontera/ki za kratkoročnu podršku. Zatim smo slali jednogodišnje volontere/ke lokalnim inicijativama, gde su

učili, doprinosili, te se vraćali sa naučenim i koristili to u svojim životima i u stalnoj izgradnji mira.

aktivnosti po zemljama

Tokom vremena, kako se katastrofalni rat u Bosni bližilo kraju, krajem 1995. godine smo pomogli novu aktivnost, na osnovu modela iz Pakraca, i to u Gornjem Vakufu, sa više materijalne pomoći i jednogodišnjim volonterima/kama, sve do 1998. godine. Do tada su se otvorile nove mogućnosti za rad, i slali smo iskusnije predstavnike/ce na duži period, kako bi imali trajnije prisustvo, i kako bi pružili obuku u novim vještinama za lokalne volonterske mirovne i ljudsko-pravaške inicijative. Sjedište je bilo u Sarajevu od 1998. godine, baza koja je trebalo pokrivati cijelu regiju, iako se to pokazalo logistički nemogućim. Tako je nekoliko narednih godina glavni fokus bio na cijeloj Bosni i Hercegovini, uključujući u to doba jedinstven rad na prekograničnoj saradnji. Onda je izbio rat na Kosovu - 1999. godine. Budući da su mnogi drugi već bili angažirani tamo, naš doprinos je bio angažman volontera u saradničkom projektu u okviru Balkanskog mirovnog tima na Kosovu.

konačna zrela faza

Tada smo se, 2001. godine (istodobno s invazijom na Afgan-

istan u znak odmazde za 9/11), nakon što je prošlo već punih 10 godina angažmana, iznova konsultirali sa našim lokalnim partnerima u cijeloj regiji. Jasan zahtjev je bio da bi trebalo početi raditi u cijeloj regiji u cilju podrške radu na 'istini i pomirenju' na svim nivoima društva. Pojedinačni nacionalni naponi bili su osuđeni na propast, kao što se, uostalom, na kraju i pokazalo kroz razne političke prevare. Ipak, trebali smo biti prisutni u svakoj zemlji zahvaćenoj ratnim sukobima, kako bi naš rad imao integritet, autentičnost i ukorijenjenost u zajednici, a ne da propadne kao mnogi drugi, kao rezultat sveprisutne arogancije i nadmoćnog pristupa i odnosa, po primjeru regionalnih i nacionalnih politika. Takve nadređene postavke su uvijek rezultirale praznim stavovima ili nečim gorim. Stoga smo razvili model koji je trajao sve do našeg konačnog službenog povlačenja početkom 2009. godine. Umjesto međunarodnog osoblja, prešli smo na angažman ostvarenih i prepoznatih mirovnih aktivista/kinja iz regije, kao naših predstavnika/ca i radili smo iz tri baze - Bosne i Hercegovine, Srbije i Hrvatske, sa predstavnicima/ama koji/e su poticali/e rad u podjeljenim zajednicama, u svojim politički i društveno fragmentiranim zemljama, ali u isto vrijeme surađujući i organizirajući prekogranične aktivnosti u cijeloj regiji.

Nevjerojatno pionirski rad - spor, oprezan, izazovan i vrlo zahtjevan

od ljudske solidarnosti
do mirovnog aktivizma

**morali smo biti
prisutni, jedino je
tako naš rad imao
integritet**

mi smo započeli na
vama je da nastavite

na početku, zatim rastuće uspješan - dešava se tokom godina obnove kontakata i izgradnje povjerenja. Naše lokalno osoblje okupilo je vrlo različite grupe ljudi - "patriote" i "mirovnjake" (prirodne političke neprijatelje), one za koje je bilo nezamislivo da se nađu zajedno u istoj prostoriji, još manje da govore jedni s drugima, ili ne-daj-Bože, rade zajedno na zajedničkim ciljevima, u lokalnim zajednicama ili u prekograničnim projektima. Ipak, sve ove stvari su se na kraju dogodile. Od aprila/travnja 2007. godine, naši predstavnici/e, koji su uz našu pomoć postali direktori/ice u vlastitim lokalnim mirovnim organizacijama, nastavljaju da redovito osmišljavaju i pokreću velike međunarodne regionalne događaje razmjene iskustava, sa zajedničkim ciljem obnavljanja ljudskosti i pomirenja. Ljudi koji su uključeni u aktivnosti su bili u rasponu od bivših vojnika sa svih zaraćenih strana, do novih mladih mirovnih aktivista/kinja koji su bili djeca kada je rat izbio, pa sve do tvrdokornih (ako smijem tako reći) feminističkih mirovnih aktivistkinja iz Beograda. Ovi ljudi su se dali u potpunosti i ugrozili svoje živote, čak su bili i zlostavljani/e i omalovažavani/e, ali jasno demonstrirajući protiv nasilja svojih vlada na javnim trgovima, od samih početaka neprijateljstava, njihovog zvaničnog kraja, pa i dalje. Oni/e su još uvijek prijeko potreban trn u oku, jer smo još daleko od društveno progresivne vlade u Srbiji. Osećam kao veliku čast podršku toliko različitim grupama

ljudi, njihovim osobnim i grupnim naporima i aktivnostima koje se nastavljaju i nastaviće se i u budućnosti.

sada i u budućnosti

Oni koji su bili naši kvekerski uposlenici/e i saradnici/e danas rade samostalno na raznim isprepletanim aktivnostima izgradnje mira i rada u zajednici, bilo kao samostalni/e konsultanti/ce i saradnici/e, ili kroz druge organizacije. Oni sigurno sebe smatraju našim nasljednicima/ama i duhovnim saveznicima/ama u svojoj posvećenosti izgradnji mira i ljudskoj jednostavnosti. Što oni imaju zajedničko, kroz sve njihove brojne različitosti, je želja da se i dalje aktivno povezuju sa kvekerskim naslijeđem, i da ostanu u vezi i diobi zajedničke svrhe životnog rada sa Kvekerima, koji žele ostati u kontaktima sa njima, i da nastave raditi na dugoročnoj izgradnji mira u svom dijelu svijeta.

Peace and Collaborative Development Network

Peace and Collaborative Development Network je slobodna profesionalna web-stranica za umrežavanje (sa preko 18,000 članova/ica širom svijeta) koja radi na poticanju dijaloga, i dijeljenju informacija o međunarodnom razvoju, rješavanju sukoba, načelima ravnopravnosti spolova, ljudskim pravima, socijalnom poduzetništvu i srodnim područjima.

U ovom broju Mirovnih novosti prezentiramo njihov Vodič kroz ključne resurse za finansiranje mirovnih aktivnosti i rad na razrješavanju konflikta. Na web-stranici možete pronaći i brojne druge zanimljive i veoma korisne resurse, tako da bi vam toplo preporučili da je posjetite i postanete članica ove mreže.

Finansiranje aktivnosti na izgradnji mira i rad na sukobima je moguće finansirati kroz različite generalne resurse, uključujući i samo-generirane fondove, fondacije, vlade i međuvladine organizacije i privatni sektor. Dobivanje sredstava za rad može biti izazov i zato je važno da isprobate i diversificirate izvore finansiranja. Jedan od novijih trendova u finansiranju je na području društvenog poduzetništva, koji objedinjuje društvene promjene s poslovnim pristupima, u kojima organizacije često pokušavaju pronaći način za generiranje vlastitih sredstava. Na

primjer neprofitne organizacije angažirane u radu na izgradnji mira u zajednici mogu pokušati sa poslovnim aktivnostima, i zatim koristiti dobit iz poslovanja i reinvestirati ga za rad u zajednici.

Još jedan trend u posljednjih nekoliko godina je finansiranje mjesta koja omogućuju organizacijama da izravno postavljaju svoje projekte na internet stranice, i da na taj način pokušaju pribaviti finansijska sredstva. Iako postoje mnoge stranice, najpouzdanije web stranice pružaju neki tip provjere kako bi se osiguralo da se informacije legitimne, kao i redovno izvještavanje donatorima.

dajemo vam informacije o 22 ključna izvora finansiranja

1) Global Giving (<http://www.globalgiving.com>) je tržnica dobrote gdje možete pregledati i tražiti načine pomoći širom svijeta, odabrati one koji su vama najbliži, i kojima ste najviše posvećeni. Global-Giving radi sa neiskusnim ali poštovanim neprofitnim organizacijama koje traže podršku za kvalitetne međunarodne socijalne projekte, privredni razvoj i projekte zaštite okoliša. Sponzori projekata garantiraju za projekte objavljene na globalgiving.com, te rade sa voditeljima projekata kako bi se osiguralo da projekti zadovoljavaju visoke standarde, da su dobro implementirani, itd.

Povremeno pozivaju nove organizacije da podnesu projekte. Neke od drugih online stranica su:

Kickstarter - ljudi koriste Kickstarter da finansiraju svoje projekte ("kreatori projekata") imaju 100% vlasništvo i kontrolu. Trenutno je ovo otvoreno samo za organizacije iz SAD i na osnovu pozivnice (iako će se ovo možda promijeniti u budućnosti).

TechSoup - pruža sjajne resurse i podršku neprofitnim organizacijama u vezi tehnologije i vodiča za online namicanje sredstava.

Network for Good - pruža korisne savjete neprofitnim organizacijama kako mogu koristiti svoje kapacitete u namicanju sredstava online.

2) Peace and Security Funders Group je mreža privatnih i javnih fondacija, operativnih fondacija, dobrotvornih fondacija, donatorskih programa, i filantropa koji daju donacije projektima ili aktivnostima koje doprinose izgradnji mira i globalnoj sigurnosti. Naš cilj je poboljšanje učinkovitosti filantropskih aktivnosti ovog širokog područja zajedničkih interesa i obaveza. Napomena je da grupa ne daje potpore, ali pojedini članovi to rade. Ovo je veliki resurs za identifikaciju potencijalne podrške fondacija.

3) Africa Grantmakers' Affinity Group (AGAG) je članska

mreža fondacija koje trenutno finansiraju projekte u Africi ili su zainteresirani da to rade u budućnosti. AGAG je ustanovljena kao forum za razmjenu ideja i zajednički rad fondacija kako bi pojačali finansiranje i promovirali povećanu i i efikasnu podršku Africi kako bi bolje adresirali razvojne izazove Afrike. Grupa ne pruža direktno finansiranje, ali pojedine članice mreže pružaju podršku.

4) International Human Rights Funders Group je udruženje donatora posvećenih poticanju napore kako bi se postigla prava sadržana u Opštoj deklaraciji o ljudskim pravima i ugovorima i zakonima koje je proizvela, kako bi svi ljudi mogli uživati u istinskom i potpunom ljudskom postojanju. Grupa ne pruža direktno finansiranje, ali pojedine članice mreže pružaju podršku.

5) FedGrants (www.grants.gov) je izvor za pronalazak i apliciranje za federalne (američke) državne donacije. Možete se registrirati na stranicu i primati dnevne izvještaje o novim mogućnostima finansiranja (posebno za međunarodno finansiranje USAID-a i DOS-a koji nude brojne relevantne mogućnosti).

6) Funders Online in Europe je inicijativa koju je pokrenuo European Foundation Centre (EFC). Misija EFC-a je promocija i podupiranje rada fondacija

i korporativnih donatora u novoj Evropi. Information and Communications program EFC-a je javni arhiv i informacijski servis o fondacijama i korporativnim donatorima aktivnim u Europi.

7) The Foundation Center ima za cilj jačanje neprofitnog sektora kroz promicanje znanja o američkoj filantropiji. Foundation Center je vodeći američki autoritet o filantropiji, povezujući neprofitne organizacije i donatore, podržavajući ih u korištenju oruđa i informacija kojima mogu vjerovati. Foundation Center održava najsvobuhvatniju bazu američkih donatora i njihovih donacija - robusna, dostupna banka znanja za sektor. Ona također organizira istraživanja, obrazovanje, i obuku dizajniranu da unaprijedi filantropiju na svakoj razini.

8) Google Grants podržava organizacije koje dijele našu filozofiju rada u zajednici kako bi pomogli svijet na područjima kao što su nauka i tehnologija, obrazovanje, globalno javno zdravlje, okoliš, omladinsko zastupanje, i umjetnost. Dizajniran za 501 (c) (3) neprofitne organizacije, Google Grants je jedinstven program za oglašavanje. On povezuje moć oglašavanja, Google AdWords, sa neprofitnim organizacijama koje se žele informirati i uključiti svoje dionike. Korisnici Google Grant koriste svoje donacije be-

splatnog oglašavanja AdWords na Google.com kako bi podigli svjesnost i povećali svoju posjećenost. Ovo može biti sjajan način da povećate profil svoje organizacije, i dovedete nove ljude (a možda i donatore) na vaše web stranice.

9) Charity Channel daje sedmične sažetke različitih novih izvora finansiranja, uključujući brojne o međunarodnim pitanjima.

10) Women's Funding Network je svjetska partnerska mreža ženskih fondova, donatora i saveznika/ca koji se zalažu za socijalnu pravdu. Women's Funding Network nastoji osigurati da su fondovi za žene prepoznati kao "izbor ulaganja" za ljude koji cijene puno sudjelovanje žena i djevojaka kao ključ za jake, pravične, i održive zajednice i društvo. Organizacija ne daje finansijska sredstva, ali mnoge članice pružaju podršku.

11) International Development Research Centre je kanadska organizacija koja pomaže zemlje u razvoju u korištenju nauke i tehnologije u pronalaženju praktičnih, dugoročnih solucija za društvene, ekonomske i okolišne probleme sa kojima se suočavaju. Naša podrška je usmjerena ka stvaranju lokalnih istraživačkih zajednica čiji rad može izgraditi zdravije, pravičnije i prosperitetnije društvo.

12) British Department for International Development (DFID) radi u partnerstvu sa različitim organizacijama kako bi obezbudio efikasno korištenje budžeta u podršci postizanju Milenijumskih razvojnih ciljeva. Ovo uključuje multilateralne institucije (kao što su Svjetska banka, Evropska unija, i UN agencije), vlade zemalja u razvoju, organizacije civilnog društva, i istraživačke zajednice. Iako veći dio finansiranja za razvojnu podršku ide kroz multilateralne agencije, direktnu budžetsku podršku i veće programe, još uvijek postoji značajna podrška koja se pruža kroz niz drugih sredstava kroz manje inicijative. One za cilj imaju promicanje održivog razvoja i eliminiranje siromaštva.

13) Mnoge vodeće zemlje podržavaju rad kroz svoje razvojne bilateralne i multilateralne agencije koje daju donacije. UN je sastavio sjajnu listu ovih agencija.

14) Mnoge UN agencije daju finansiranje za specifične projekte. Na primjer, pogledajte UNDP. Sem toga, u okviru UN-a postoji veći broj fondacija (trust funds) koje pružaju podršku kroz specifična područja, kao što je demokratija, sprečavanje nasilja, ljudska sigurnost, i slično.

15) National Endowment for Democracy podržava organi-

zacijama širom svijeta. Također ima izvrsnu bazu izvora finansiranja, (Democracy Directory of International Funding) sa preko 100 filantropskih organizacija koje finansiraju, stipendiraju, i nagrađuju osobe koje rade na području međunarodnog demokratskog razvoja.

16) Postoje mnoge društvene poduzetničke organizacije koje podržavaju inovativna finansiranja za društvenu promjenu širom svijeta. Neke od vodećih organizacija su The Skoll Foundation i Echoing Green.

17) Nekoliko je međunarodnih vodećih fondacija koje su potencijalno sjajan izvor za podršku. Mnoge od njih se nalaze izlistane u Peace and Security Funders Group i/ili neke od drugih mreža navedenih u ovom tekstu. Svaki donator ima svoje prioritete odnosno geografski fokus. Neki od najprominentijih su: The Ford Foundation, Carnegie Corporation, The Open Society Institute/Soros Foundations, Rockefeller Brother's Fund, MacArthur Foundation, Kellogg Foundation.

18) Mnoge zemlje i regioni imaju svoje sopstvene organizacije i mreže koje finansiraju aktivnosti. Zato vas ohrabujemo da tražite i nađete ove mogućnosti.

19) Mnoge međunarodne am-

basade koje se nalaze u zemljama u razvoju imaju male donacije dostupne za specifična područja. Potražite web-stranice ambasada, pitajte svoje kolege/ice, pogledajte lokalne publikacije.

20) Lokalni ili međunarodni preduzetnici ili kompanije također mogu biti sjajan izvor podrške.

21) Mnoge zajednice u dijaspori imaju značajne finansijske resurse kojima je moguće pristupiti i tražiti podršku. Potražite organizacije koje rade u dijaspori, vjerske organizacije, i tražite podršku od njih.

22) FundsforNGOs.org je online inicijativa, koja radi na održivosti NVO-a povećanjem njihovog pristupa donatorima, resursima i vještinama. Ova stranica pruža korisne novosti o mogućnostima finansiranja i ključnim donatorima.

pogledajte i vodič za namicanje sredstava za organizacije civilnog društva koji je uradila organizacija Women Thrive Worldwide
<http://www.womenthriveworldwide.org/>

jedan od najboljih resursa gdje možete naučiti o socijalnom poduzetništvu je web-stranica Fondacije Skoll,
<http://www.socialedge.org/>

Peace and Collaborative Development Network
Web-stranicu uređuje Craig Zelizer, Ph.D., Associate Director, Master of Arts in Conflict Resolution, Department of Government, Georgetown University.
Za više informacija posjetite www.internationalpeaceandconflict.org

Info

poziv za projekte

edukacije

dogadjaji

publikacije

**EIDHR
poziv za projekte**

Delegacija Evropske unije u Bosni i Hercegovini objavila je poziv za dostavljanje projekata iz oblasti jačanja uloge građanskog društva u promociji ljudskih prava i demokratskih reformi, sprečavanja sukoba i jačanja političkog učestvovanja i zastupanja.

Finansijska pomoć će biti pružena iz sredstava programa Evropske unije "Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava (EIDHR)".

Visina granta je između 50.000 i 150.000 eura, a rok za podnošenje prijedloga projekata je 21. februar/veljača 2011. godine do 16.00.

Mreža za za izgradnju mira je uradila prevod Vodiča za podnošioce prijave, možete ga naći na www.mreza-mira.net.

Kompletna dokumentacija za prijavu projekata može se dobiti na slijedećoj adresi: Delegacija Evropske unije u Bosni i Hercegovini, Sektor za ugovore i finansije, Sekcija nabavki, Skenderija 3a, 71000 Sarajevo ili na web stranici: <https://webgate.ec.europa.eu/europeaid/online-services/index.cfm?do=publi.welcome> i www.europa.ba

**Centar za nenasilnu akciju
(CNA) Sarajevo/Beograd**

Poziva Vas da se prijavite za

**OSNOVNI TRENING IZ
IZGRADNJE MIRA**

**19. – 29. 03. 2011.
Tivat, Crna Gora**

Ukoliko živite na prostorima bivše Jugoslavije, imate više od 21 godine, zanima vas kako žive komšije iz susjednih zemalja i želeli biste da vaš društveni angažman znači više od redovnog (ne)izlaska na izbore i neobaveznih komentarisanja političkih odluka koje donosi neko drugi - prijavite se na CNA trening iz izgradnje mira.

Posebno vas želimo potaknuti da se prijavite ako:

- * Radite u obrazovnim ustanovama; medijima; državnim institucijama
- * Aktivni ste u mirovnim organizacijama; građanskim pokretima i udruženjima; političkim partijama
- * Dolazite iz udruženja ratnih veterana ili organizacija porodica nestalih i žrtava
- * Niste ni u jednoj od gore pomenutih organizacija/institucija, ali imate veliku želju i motivaciju da doprinesete izgradnji mira i menjanju svog društva nabolje

Trening iz izgradnje mira je vid mirovnog obrazovanja koji CNA praktikuje već više od trinaest godina radeći sa ljudima iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije, Kosova, Makedonije i Crne Gore i potičući na taj način prekograničnu saradnju i izgradnju poverenja u regionu bivše Jugoslavije.

Učešćem na treningu dobijate priliku da naučite da prepoznate ključne političke i društvene probleme u vašem društvu, te ideje i inspiraciju kako da se aktivno uključite u njihovo rešavanje.

Ukoliko želite da učestvujete u ovom programu, molili bismo vas da popunite priloženi upitnik (koji se nalazi na poslednjoj stranici) i pošaljete nam ga najkasnije do 21. februara/veljače 2011. godine, e-mailom na adresu: cna.treninzi@nenasilje.org ili faksom na broj: +387 (0)33 260 875

Više informacija o treningu i upitniku možete naći na stranici www.nenasilje.org ili www.mreza-mira.net

piše:

Goran Božičević
Miramida Centar

miramida centar je objavio knjigu "U DOSLUHU I NEPOSLUHU"

u dosluhu i neposluhu

"Pozitivni primjeri izgradnje mira u Hrvatskoj u 90-tima i kasnije"

Knjiga se bavi izabranim pozitivnim primjerima izgradnje mira u Hrvatskoj u ratnim i post-ratnim 90-ima pa sve do današnjih dana. Sastavni dio knjige je i DVD s 4 dokumentarna priloga u ukupnom trajanju od oko 2h. Veći dio knjige su već objavljeni materijali i dokumenti uz nekoliko originalnih tekstova i intervjua. Pod izgradnjom mira u užem smislu riječi misli se na rad u post-ratnim područjima ili rad koji izgradnju mira ima kao glavni cilj.

Sam naslov knjige upućuje na način rada koji su mirovnjaci i mirovnjakinje primjenjivali 90-tih godina. Biti u dosluhu sa zajednicom, pratiti što zajednici treba i za što jest spremna no istupati s neposluhom određenim modelima ponašanja (mržnji, isključivosti, nasilju) i tadašnjoj autoritarnoj vlasti.

Knjiga je većim dijelom (3/4) na hrvatskom jeziku, a 1/4 je na engleskom. Željeli smo izbjeći standardna dvojezična izdanja i ukazati i simbolički da su izgradnju mira u Hrvatskoj većim dijelom nosili domaći aktivisti i aktivistice, naravno uz podršku prijatelja i podržavača izvana. Isto tako, ovakvom postavljenosti ukazati na "mozaičnost" izgradnje mira, njenu razigranost i neuniformnost,

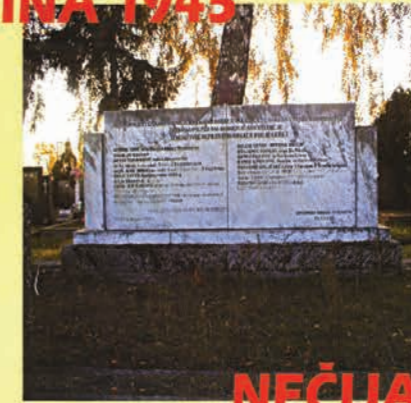
uključenost i povezanost raznih prisupa i razina, domaćih i stranih ljudi, volontera i profesionalaca itd.

Za više informacija kontaktirajte:

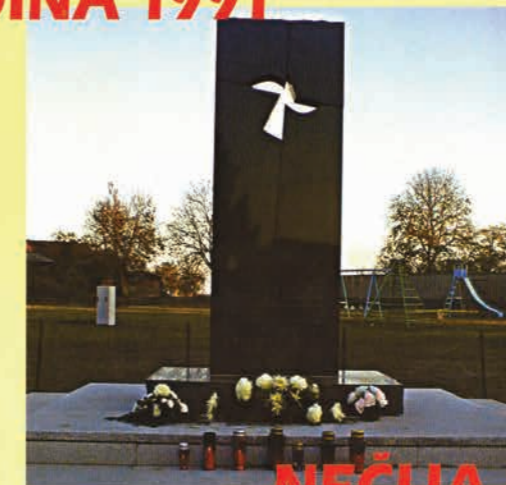
Goran Božičević
Miramida Centar - Regionalne
razmjene
mirovnih iskustava
Mate Gorjana 2
52429 Grožnjan – Grisignana,
Hrvatska
www.miramida.org
+385 052 776 011
+385 98 226 614
miramida@zamir.net

GODINA 1945

NEĆIJA DJECA

GODINA 1991

NEĆIJA DJECA

GODINA ?????

ČIJA DJECA?!

poster koji je
pripremila organi-
zacija "Luč"

kontakt info

LUČ za dijalog i
nenasilje

Čakovačka 6, Berak
32243 Orolik, Hrvatska
Tel/fax: +385 032 536
115

Email: luc@vu.t-com.hr
Dragica Aleksa,
predsjednica udruge